

Boekbesprekingen

Peter Dekkers, *Zakelijk stellen zonder taalboek*, De Stichting Onderwijskundige Brochurereeks, Tilburg 1976, 165 pag., f 19,50.

In de inleiding vraagt de schrijver zich af hoe het zakelijk stellen in de taalmethoden voor het basisonderwijs wordt behandeld. Het onderzoek naar de kwaliteiten van leerpakketten staat nog in de kinderschoenen. De enige doorlichtingswijze die inhoudelijk gericht is – en daardoor passend voor een analyse van het zakelijk stellen –, staat volgens Dekkers in het onderwijsblad 'Jeugd in School en Wereld'. Deze methode van analyseren onderkent in het stelproces een aantal fasen, waarin het kind over (verschillende) vaardigheden moet beschikken.

De Nederlandse taalboeken komen er niet best af: er is geen sprake van een echt leerproces in de boeken. Dekkers heeft niet veel hoop (op verbetering) voor de toekomst zolang er taalmethoden worden gemaakt waarin geen rekening wordt gehouden met individuele, sociaal-ekonomische en culturele verschillen tussen kinderen. Elke communicatieve gemeenschap heeft – volgens Dekkers – immers de taal die bij haar cultuur, haar zinveld past. En de taal van een gemeenschap is uitstekend geschikt voor de behoefte van die gemeenschap.

Kinderen uit arbeidersbuurten moeten op school een taal leren gebruiken, die past bij een sociaal-ekonomisch veel sterkere groep: de middenklasse. Het taalboek waaruit ze moeten leren, is voor heel Nederland geschikt, dus niet voor hen. De leerpakketten voor heel Nederland verdoezelen de culturele verschillen: daarom vindt Dekkers het onverstandig om welke taalmethode dan ook te gebruiken.

Dekkers heeft een alternatief: taalonderwijs behoort plaats te vinden in echte taalsituaties. Slechts binnen werkelijke communicatiesituaties is een behoefte aan zakelijk stellen te verwachten. Je moet de situaties zo organiseren, dat de behoefte aan taalhandelingen en vaardigheden vanzelf ontstaat. Dekkers biedt in zijn boekje een soort situatieve didactiek. Hij meent een systeem te hebben gevonden waarmee de leerkracht zowel de doelen van het stelonderwijs kan opstellen als ideeën die nodig zijn voor de verwerkelijking ervan: de kaartenbak voor taalonderwijs. De leerkracht kan op zijn eigen wijze,

aangepast aan zijn leerlingen de inhoud van de kaartenbak samenstellen. Omdat het gevaar bestaat dat zo'n flexibele taalmethode ontaardt in een chaos, geeft Dekkers ook suggesties voor het bijhouden van een totaal-overzicht.

De theorie (van Dekkers) die aan de kaartenbak ten grondslag ligt volgt nu. Een kind dat een opstel of een brief schrijft, doorloopt 5 werkfasen: het verzamelt (1), selecteert (2) en ordent (3) materiaal; het schrijft de tekst uit (4) en het verzorgt (5) de tekst.

In elke fase moet het kind kunnen terugvallen op vaardigheden, die aangeleerd kunnen/moeten worden. In de verzamelfase kan het kind putten uit 4 bronnen. In de selectiefase moet het kind rekening houden met degene(n) voor wie het schrijft en met datgene wat het beoogt. De 3 resterende fasen worden op analoge wijze uiteengezet in (sub-)doelen en vaardigheden. De analyse van het stelproces in fasen (met doelen en vaardigheden) vindt haar neerslag op zgn. indelingskaarten, die a.h.w. het skelet van de taalmethode vormen. Pezen, spieren, zenuwen en organen ontbreken nog. Bij Dekkers heten deze 'vullingen' ideeën, die op zgn. idee kaarten worden aangebracht. De doelen (+ vaardigheden) die op deze kaarten staan, zijn concreet.

Als je kinderen wilt leren datgene op te schrijven wat ze zien, dan kun je dat bv. verwezenlijken door hen in groepjes naar een radio – die speelt – te laten kijken. Op een idee-kaart geef je dit dan kort aan. Zo geeft Dekkers (van blz. 54 t/m 109) een groot aantal suggesties en voorbeelden voor het maken van ideekaarten.

Omdat ik een leek ben op het gebied van taalmethoden, weet ik niet of Dekkers iets nieuws te bieden heeft. De leerkrachten die op Dekkers' adviezen zullen ingaan, krijgen het moeilijk: niet alleen wordt van hen verwacht dat ze vindingrijk zijn, ook zullen ze hun kaartenbak van jaar tot jaar, van kind tot kind moeten bijstellen, wil Dekkers' methode niet ontaarden in een standaardmethode.

J. Pieters

Jan Kaayk, *Education, Estrangement and Adjustment. A Study among Pupils and School Leavers in Bukumbi, a Rural Community in Tanzania*. – Mouton, The Hague, Paris, 1976 – 267 pag. – f 32,00 – ISBN 90 279 7702 X.

Organisaties achter deze uitgave zijn: ZWO, het Afrika-Studiecentrum te Leiden en het Centrum voor de Studie van het Onderwijs in Veranderende Maatschappijen (CESO) te Den Haag. Dit CESO stuurde van 1965 tot 1967 zes onderzoekers naar Tanzania voor een multidisciplinair onderzoek naar de rol van het onderwijs in de gemeenschap aldaar. Enkele studies daarover van teamgenoten verschenen eerder; nu dan, bijna tien jaar later, deze studie in toegepaste sociologie van Jan Kaayk.

De 'Introduction' (hoofdstuk 1) zegt iets meer over het gehele onderzoeksproject en 'Local Background' (hoofdstuk 2) over het gebied dat voor het onderzoek was uitgekozen: een landelijke, in verandering verkerende gemeenschap van een zekere uitgestrektheid, waar nog de verbouw van traditionele gewassen bestaat naast de modernere katoencultuur, in de nabijheid en de invloedssfeer van Mwanza Town (25.000 inwoners) aan het Victoriameer (dit is overigens op aanzienlijke afstand van de hoofdstad Dar-es-Salaam: Tanzania is met 15 miljoen inwoners 27 maal Nederland!).

In de volgende hoofdstukken komt de socioloog pas goed op streek: kwantificerend, werkend met vragenlijsten zowel als met informele gesprekken en participerende observatie. Dit alles maakt een rijke, doorwrochte indruk. Het verslag zelf en het materiaal (o.a. 15 appendices) zorgen daarvoor. De bibliografie is betrekkelijk bescheiden, maar wel terzake.

Nu wordt ook veel uit de titel en ondertitel van het boek opgehelderd. Leerlingen uit 'primary education' (die 8 leerjaren omvat) werd gevraagd naar hun toekomstverwachtingen en dit wordt gesteld tegenover de bevindingen van degenen die de school verlaten hebben: een ontvenderende confrontatie. De meesten zien zich gedwongen, tegen hun verwachtingen in, zich neer te leggen bij nederige baantjes op het platteland, niet zelden in het door velen verafschuwde 'farming'. Dit komt aan de dag in hoofdstuk 3: 'Occupational Expectation and Adjustment', waarbij het de vraag is of 'adjustment' wel precies door 'aanpassing' of 'adaptatie' gedekt wordt.

De teleurstellende ervaringen van jonge mensen t.a.v. hun beroepsverwachtingen roepen het probleem op van 'social expectation and adjustment' (hoofdstuk 4): hun gedwongen 'life in the neighbourhood', hun rol daarin, hun afwijzen van de bestaande organisaties en gebruiken.

Verantwoordelijk voor valse verwachtingen, voor vervreemding van het jongerenverband *kisumba* en van de waardenoriëntaties op het platteland, waar verreweg de meesten niettemin moeten leven, is in hoge mate: de school. (Hoofdstuk 5 gaat over die 'inner estrangement and adjustment'). Deze uitkomst is op zichzelf niet zo verbazend – immers het inzicht dat het westerse onderwijssysteem en schoolcurriculum voor derde-wereldlanden inadepkwat is, is nu toch wel algemeen doorgedrongen –, maar is hier goed gedocumenteerd aangehouden.

De studie van Kaayk houdt zich tot slot ook bezig met de

vraag, hoe 'education' dan wél adepkwat te maken zou zijn voor 'local development' (hoofdstuk 6). Anders gezegd: de bestaansredenen van deze studie (en van het hele CESO-project) was er juist in gelegen dáárvoor aanbevelingen te doen.

Welnu, begin 1967 reeds kondigde president Julius Nyerere van Tanzania zijn nieuwe visie op de rol van het onderwijs in zijn land af in de bekende publicatie 'Education for Self-Reliance', terwijl pas in 1968 de eerste preliminaire bevindingen van Kaayk (zie 'Preface') aan het ministerie van onderwijs in Dar-es-Salaam werden voorgelegd. Daardoor komt een gedeelte van hoofdstuk 6, over vergelijkende observaties in Israëls onderwijssysteem en suggesties voor een onderwijsexperiment in Tanzania, in de lucht te hangen: veel is inmiddels achterhaald.

Meer van belang is het commentaar op Nyereres visie in 'Education for Self-Reliance'. Kaayk geeft dit aan de hand van McClelland, The Achieving Society. Uit andere Tanzania-literatuur vagelijk bekende klanken als het 'ujamaa' (= 'samen')-beginsel voor de opbouw van deze socialistische plattelandsmaatschappij krijgen hier meer inhoud. De in onze cultuur en onze school vigerende oriëntatie op persoonlijk belang dient vervangen te worden door op-de-ander-gericht-staan ('other-directedness'). Volgens McClelland, zoals geïnterpreteerd door Kaayk, zou de basis voor economische ontwikkeling gelegd worden door andere waarden aan te leren: samen leven en werken, beperkend traditionalisme doorbreken, een dynamische en constructieve rol spelen in de plaatselijke ontwikkeling. Daarnaast werkt de eigenlijke 'self-reliance'-gedachte als psychologische factor in de onderwijsvernieuwing in Tanzania, d.w.z. dat gezocht wordt naar de best mogelijke combinatie van school en werk-op-het-land, zó dat het een het ander motiveert en verder helpt.

Waarschijnlijk kunnen wij van zulke experimenten uit de derde wereld, zoals b.v. ook van de enigszins verwante onderwijsexperimenten in de brigades in Botswana (die wij uit andere bronnen kennen), veel leren voor de inrichting van ons eigen onderwijs. Op die vruchtbare gedachte kan men licht gebracht worden door het boek van Kaayk. Trouwens, de verwachtingen van ónze schoolverlaters en wat er in de toekomst van die verwachtingen zal (of kán) uitkomen, levert een ander vraagstuk waar het boek van Kaayk ons voor stelt, als we geïnteresseerd zijn in met name de frustrerende en vervreemdende effecten van de discrepantie tussen die verwachtingen en de realiteit.

Het blijft jammer dat het boek zo laat verschenen is; daardoor boet het aan betekenis in. Het in de vorige alinea gestelde maakt het niettemin de moeite waard voor alle in onderwijsvraagstukken geïnteresseerden. Bovendien is dit verslag een model voor sociologen en cultureel antropologen.

J. B. de Caluwé

W. Knibbeler: *'Het onafhankelijk leren van een vreemde taal door volwassenen'* (Groningen, Tjeenk Willink, 1976) en *'Frans van Nederlanders: toetsing van de tussentaalhypothese'* ('s-Gravenhage, Staatsuitgeverij, 1977).

Van januari 1972 tot juni 1972 en van oktober 1972 tot maart 1973 werd de televisie cursus *En Français* aangeboden aan twee groepen cursisten (in totaal 222) op het Instituut voor Toegepaste Taalkunde van de Katholieke Universiteit te Nijmegen. Het doel van deze cursus was het verbeteren van de spreek- en luistervaardigheid van het Frans in alledaagse communicatiesituaties bij volwassen Nederlanders met enige kennis van het Frans. De cursus bestond uit 20 televisielessen van ruim 30 minuten, 20 geluidsbanden van gemiddeld 20 min. en 5 cursusboekjes (totaal 160 pag.) en was zodanig opgezet dat zonder leraar gewerkt kon worden (= onafhankelijk leren). Van de cursisten werd naast een aantal persoonsgegevens (leeftijd, vooropleiding, motief om aan de cursus deel te nemen etc.) de kennis van de Franse taal bepaald voor en na de cursus (luistervaardigheid, spreekvaardigheid, uitspraak, spreekcorrectheid en spreekgemak).

De aldus verkregen gegevens zijn op twee verschillende manieren verwerkt in verband met twee vraagstellingen, die elk het hoofdthema vormen van een van de hierboven genoemde boeken. De vraagstelling van het onderzoek beschreven in het eerste boek is: welk rendement mag men verwachten van een taalprogramma dat pretendeert zonder hulp van een leraar bij volwassenen luister- en spreekvaardigheid in een vreemde taal tot ontwikkeling te brengen? En de vraagstelling in het tweede boek is: welke kenmerken heeft het Frans van Nederlanders; en is aantoonbaar, dat leerders van een vreemde taal in hun taalgedrag minder systematiek vertonen dan de hypothese van de tussentaal doet vermoeden?

Uitwerking van de vraagstellingen

De geformuleerde vraagstellingen zijn uiteraard te algemeen om onderzoekbaar te zijn. Een belangrijke kwestie is derhalve hoe de auteur de vraagstellingen uitwerkt voor het onderzoek.

Bij het onderzoek van het rendement van het onafhankelijk leren is de vraagstelling toegespitst op de verschillen in de scores tussen de onderdelen van de voortoets en de onderdelen van de natoets, waarbij de prestaties van de cursisten voornamelijk aan de hand van taalkundige criteria worden beoordeeld. Daarnaast is nagegaan in hoeverre de cursus heeft voldaan aan de verwachtingen van de cursisten en of de attitudes van de cursisten m.b.t. de cursus voor het volgen van de cursus anders zijn dan daarna. Teneinde een redelijk zuiver beeld te krijgen van de effecten van de cursus als leerbron zijn mogelijke andere bronnen als het deelnemen aan de voortoets en het naast de cursus op andere manieren bezig geweest zijn met het Frans gecontroleerd.

Tenslotte is bekeken of er verbanden bestaan tussen persoonlijkheidsvariabelen en rendement.

De vraagstelling bij het onderzoek van de kenmerken van het Frans van Nederlanders en de toetsing van de tussentaalhypothese heeft gestalte gekregen in de analyse van fouten in de uitingen op de spreektoetsen aan de hand van taalkundige normen. Vervolgens is getracht om op

basis van leerpsychologische overwegingen oorzaken van de gevonden fouten aan te geven, met het doel om na te gaan of dit een enigermate systematisch beeld te zien geeft. De auteur geeft een uitgebreid en zeer gedegen overzicht van de problematiek van foutenanalyse en de zaken die daarmee samenhangen (bijv. contrastieve analyse) als basis voor de methode van foutenverwerking, die in dit onderzoek wordt gebruikt.

Algemene conclusies van het onderzoek

Met betrekking tot het eerste onderzoek wordt geconcludeerd, dat het mogelijk is de mondelinge vaardigheden in een vreemde taal te ontwikkelen zonder tussenkomst van een leraar en dat verschillen in persoonsgegevens bij 'volhardende, belangstellende' volwassenen geen of een geringe rol spelen bij de variantie van leerresultaten.

Het tweede onderzoek heeft opgeleverd, dat het foutengedrag van de ppn. sterker blijkt samen te hangen met interferenties van het Nederlands dan met overgeneralisaties van regelmatigheden in de doeltaal, terwijl daarnaast in de produkten van de vrije spreektoets een sterke neiging tot reductie naar voren komt (o.a. het weglaten van woorden).

Opmerkingen over het onderzoek

Voor beide boeken geldt, dat de autor op heldere wijze een goed overzicht geeft van hetgeen in de literatuur over de behandelde problematiek te berde is gebracht en daarin duidelijk stelling kiest, al zijn de gehanteerde argumenten niet altijd overtuigend. Bijv. de redenen waarom het taalgebruik van de cursisten vrijwel louter taalkundig wordt bekeken en niet of nauwelijks op z'n communicatieve waarde wordt geschat komen niet zo uit de verf, hetgeen gezien de doelstelling van de cursus toch wel jammer is. Daarnaast valt in beide boeken op de gedetailleerdheid en de zorgvuldigheid waarmee de verkregen gegevens worden behandeld. De auteur heeft bergen werk verzet en het resultaat daarvan is zeer de moeite waard. Het is dan ook spijtig dat een aantal zaken onvoldoende zijn doordacht, waardoor de waarde van het onderzoek wordt aangetast.

Ten eerste lijkt het toch wel van belang, dat de cursus naar schatting niet meer omvat dan ongeveer 20 uren. Gezien de omstandigheid dat het merendeel van de cursisten sedert meerdere jaren geen systematisch onderwijs in het Frans had genoten, ligt het voor de hand aan te nemen dat de cursus in de meeste gevallen meer een hernieuwde kennismaking was waarbij weggezakte kennis wordt 'opgefrist'. En dat is een fundamenteel andere leersituatie dan het geval waarin cursisten echt nieuwe aspecten van een taal moeten leren beheersen. In hoeverre het leraarlose leren ook dan effectief kan zijn, kan op grond van dit onderzoek niet worden gezegd.

Ten tweede is de doelstelling van de cursus strikt genomen niet getoetst. Immers de toetsen zijn niet van dien aard, dat is nagegaan in welke mate de cursisten er in slagen om in alledaagse situaties in het Frans te

communiceren (spreken en luisteren). Er kan dan ook niet met zekerheid worden geconcludeerd of de cursus in dit opzicht enig effect heeft gehad. De gebruikte vrije spreektoets doet hier wel iets vermoeden, maar het getoetste taalgebruik is bepaald niet in een reële communicatiesituatie verkregen. In de vrije spreektoets moesten de cursisten nl. monologen produceren gericht op een denkbeeldige luisteraar, terwijl in alledaagse situaties veeleer met echte gesprekspartners in een dialoog gecommuniceerd moet kunnen worden.

Ten derde is de gehanteerde methode van foutenanalyse ongetwijfeld geschikt om een bepaald beeld te schetsen van de kenmerken van het Frans van Nederlanders. Dit onderdeel van het onderzoek is dan ook zeer interessant. Met name moet de analyse van 'hardnekkige' fouten als een verdienste van dit onderzoek worden gezien. Het is evenwel de vraag of deze methode deugt om de tussentaalhypothese te onderzoeken. Dit is nl. een zuiver taalkundige hypothese gebaseerd op het competence-performance model, hetgeen de auteur overigens zelf uitvoerig naar voren brengt. Na dit model op psychologische gronden te hebben geattaqueerd en met name te hebben aangegeven welke problemen er bestaan met onderscheid tussen competence fouten en performance fouten (waarover belangwekkende dingen worden gezegd), gaat de auteur merkwaardiger wijze de tussentaal-hypothese toetsen aan de hand van gesproken uitingen. Men zou zo denken dat indien het c. - p. model op

theoretische gronden wordt verworpen het niet nodig is een daarop gebaseerde hypothese te toetsen. En indien men dit toch wenst te doen, dat dan de methode van grammaticaliteitsoordelen gevolgd moet worden in overeenstemming met hetgeen in de taalkunde wordt gedaan. Werkt men evenwel met gesproken uitingen, dan is niet eenduidig te bepalen of fouten ontstaan door een gebrekkige kennis van 'regels', door onvoldoende automatisering, door beperking van het geheugen, door andere doelstellingen van een cursist bij het maken van een toets dan de onderzoeker voor ogen staan, door vermoeidheid en gebrek aan concentratie (ook native taalgebruikers maken legio fouten) etc. Nogmaals de auteur geeft zelf een vrij volledig overzicht van dit soort moeilijkheden. Het lijkt dan nogal een waagstuk een hypothese met betrekking tot competence te toetsen aan de hand van materiaal waarin allerlei procesvariabelen een rol spelen. Men krijgt de indruk dat het materiaal oorspronkelijk niet met dit doel voor ogen is verzameld. De auteur herstelt dit enigszins door aan het eind de hypothese van de tussentaal te herformuleren, maar daarmee is de kracht aan het onderzoek ontnomen.

Ondanks deze punten van kritiek moet het onderzoek wel degelijk als verantwoord en belangwekkend worden gekenschetst.

E. Bol

Mededelingen

Persoon en Gemeenschap

30ste jaargang, nrs. 2/3, oktober/november 1977

Themanummer 'Lerarenopleiding'

Inleiding

Lerarenopleiding, door H. Van daele en L. Van Leemput
Doelstellingen leerkrachtenopleiding, door Th. Otté
Elementen voor de micro-situatie van de leerkrachtenopleiding, door J. Wellens
Onderwijs: van kunstambacht naar klasmanagement, door G. Maes

De praktische vorming in de leerkrachtenopleiding, door R. Van de Ven, J. Humblet en M. Craen

Kwaliteitsverhoging door samenwerking in het pedagogisch hoger onderwijs, door L. Van Heucke

Bedenkingen van een pas-afgestudeerde onderwijzeres over de opleiding, door G. Jacobs

Het pedagogisch mediacentrum. Basis van een studentgerichte lerarenopleiding, door J. Mertens

Het gebruik van de interne televisie bij de leerkrachtenopleiding, door H. Peeters

Uit de congressenzaal, door H. Van daele

Her en der (berichten)

Boekbesprekingen

Pedagogisch Tijdschrift

2e jaargang, nr. 9, november 1977

Fenomenologische wezensanalyse in de pedagogiek: feit of fictie? II, door J. W. Sleutel

Projectonderwijs: doelstellingen, achtergronden en organisatievormen, door W. Leirman

Kroniek en documentatie

Pedagogisch Tijdschrift

2e jaargang, nr. 10, december 1977

Fenomenologische wezensanalyse in de pedagogiek: feit of fictie? III, door J. W. Sleutel

De inhoud van de onderwijzersopleiding in België, 1844-1854, door A. Bosmans-Hermans

Kroniek en documentatie

Boekbespreking

Tijdschrift voor Orthopedagogiek

16e jaargang, nr. 11, november 1977

Ortho-agogische activiteiten, door R. de Groot

Pedofielen over zichzelf, door C. J. Huizinga

Analogieleden, 'een grote didactische vondst?' door P. N. Appelfhof

Antwoord aan de heer Appelfhof, door W. Brinkkemper

Het onderzoek naar het spelgedrag van moeilijk lerende kinderen, door R. van der Kooij

Weetwinkel 6

Boekbespreking

Berichten

Ontvangen boeken

Box L., e.a. (Red.), *Vrijheid van onderwijs*, Uitgeverij Stichting Link, Nijmegen, 1977, f 15,90

Duijker H. C. J., e.a., *Encyclopedie van de psychologie*, Elsevier Nederland bv., Amsterdam, 1977, paperback f 19,50, gebonden f 25,-

Groot R. de, *De weg van kunnen naar kennen*, Vermande Zonen bv., Amsterdam, 1977, f 15,50

Hoksbergen R. A. C. en Luipen J. D. van, *Van Moeder-MAVO tot volwassenen-educatie*, Wolters-Noordhoff bv., Groningen, 1977, f 14,-

Rhodes W. C. en Tracy M. L. (Red.) *Handboek van de hulpverlening. Theorie en praktijk van de behandeling van kinderen en jeugdigen met ontwikkelingsstoornissen. 2e druk*, (oorspronkelijke titel: *A study of child variance*, 1974), Lemniscaat, Rotterdam, 1977, paperback 2 delen à f 49,-, gebonden 1 band f 145,-

Roth H., *Vom Kind zum Erwachsenen*, Schroedel Verlag, Hannover, 1977, DM. 14.80

Sanders L., en Westerman W., *Wegwijs in Onderwijs. Voortgezet onderwijs*, Callenbach, Nijkerk, 1977, f 15,-

Stolk H. en Westerman W., *Wegwijs in Onderwijs. Van peuter- tot voortgezet onderwijs*, Callenbach, Nijkerk, 1977, f 12,90

Wolters B. J., *Creatief denken*, Wolters-Noordhoff bv., Groningen, 1977, f 14,50

Ontvangen rapporten

Yperen I. van, *Kaart van de volwassenen-educatie*, Wolters-Noordhoff bv., Groningen, 1977, f 29,-

Nelissen J., Voormans A. en Wolters M., *Wat Tanečka niet leert zal Tanja nooit weten*. Verslag van een studiereis naar Moskou

Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs, Jaarverslag 1976/1977

Het Bestuur van de Stichting SCHOOLADVIESDIENST OOST-GELDERLAND vraagt voor spoedige indiensttreding een

ortho-pedago(o)ge

Hij/zij zal samen met andere medewerkers deel uitmaken van een interdisciplinair team. Hierbinnen is hij/zij mede verantwoordelijk voor de begeleiding van het kleuter- en lager onderwijs in Doetinchem en een aantal omliggende gemeenten.

Zijn/haar bijzondere bijdrage is vooral gelegen in

- het onderzoek van kinderen met problemen in de onderwijssituatie,
- de advisering van onderwijsgeevenden en ouders m.b.t. de hulpverlening aan deze kinderen.

Gevraagd wordt:

- ruime ervaring in kleuter-, lager- of buitengewoon onderwijs,
- bereidheid tot samenwerking in een team,
- het bezit van Pedagogiek M.O.-A of B met als specialisatie orthopedagogiek.

De salariëring is afhankelijk van opleiding en het laatstgenoten salaris en wordt berekend volgens rijksregeling (B.B.B.R.A.).

De bij de gemeentelijke overheid geldende regelingen zijn van toepassing (b.v. opname in het Alg. Burgerlijk Pensioenfonds en de IZA-ziektekostenregeling).

Belangstellenden kunnen inlichtingen vragen bij de teamcoördinator P. Vegter, (08340 - 3 37 51, kantoor, 08340 - 3 02 08, privé) of bij de directeur L. Bolk, (08340 - 3 37 51).

U kunt uw schriftelijke sollicitaties binnen 14 dagen na verschijnen van dit blad richten aan de directeur, Holterweg 119 te Doetinchem.